

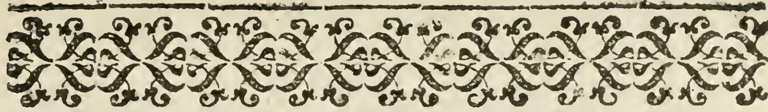
ERVEN Mr. Ch. ENSCHEDÉ
A. D. HUIJSMAN

[illegible]

HAERLEMS
IVWEEL
Tot nut vande oude Arme uyt liefde ten thoon ghestelt nae de voorghegevene Caerte van 'tSpeelcorentken.

TOT ZWOL,
By ZACHARIAS HEYNS,
Drucker des Landschaps van Over-ijssel,
Anno 1608.

Achtbare, eerwaerdighe, wijſe, ende ſeer voorſienighe Heeren, mijne Heeren SCHOVT, BORGHEMEESTERS, SCHEPENS *der loffelijcker Stadt Haerlem.*

V Loffelijcke Stadt, Eerwaerde Wijſe Heeren,
Seer wijt end' zijt bekent mits hare deucht end' daet,
Comt menich armer menſch door't Wijs beleyt te baet,
Dies doet ons daghelijcx noch ſinghen t'haerder eeren:
Te meer om datm' hier ſiet Apollinem *verkeeren,*
In ſulck gheſtalt oft hy op Zijnen berch in ſtaet
Conſtgierichlijck met zijn gheleerde neghen ſaet,
Hier ſoeckende met vlijt de deucht met vreucht te meeren.
Het blijckt ghenoech, oock med' in dit boeck, met verlanghen,
Met yver ende luſt by my alhier ontfanghen,
Met arbeyt ende koſt ghebracht in't openbaer:
Doch twijffel niet het ſal wel worden aenghenomen,
Mijne Heeren t'ſelf daer om, daer't my van u ghecomen,
Toe eyghen ende ſchenck voor eenen Nieuwen Iaer.

V. E. VV. V.

Dienſtvvillighen

ZACHARIAS HEYNS

Reden.

VVat deucht oyt vvracht een Mensch barmhertich liefdick goet,
En vvat verschricklick quaet, een gierich Mensch onvroet.

Vraghe.

Die d'Armen liefdich troost, vvat loon de sulck vervvacht?
Als oock vvat straffe fel, die troostloos haer veracht?

Regel.

Lieft ghy Christum het hooft, so troost dan oock zijn leden.

DE doot van ongheneucht ghevoel ick in myn sweven/
Het leven vande vreucht myn 'therte soo doordringt/
Waert moghelick 'thenaem myn met Sophocles 'tleven/
O vreucht te groote vreucht/ dijn wulpsheyt wat bedwingt/
Mijn hert is noch te cleen/ siet dat ghyer niet uyt springt/
Stilt wat/ de comst gheeft plaets der Edler vvit Angieren/
Diens const met vreuchde groot 'thert voorts vult ja omringt
Dies ick u hertlijck danck met al die dees feest cieren/
Den Hoochsten wil hun hert In liefd' ghetrouvv bestieren.

Antwoordt.

DEwijl Hesiodus nu weder schijnt te stellen/
Zijn schoolop Helicon ter eeren Pallas vroet/
Soo port ons herten lust daer by oock te versellen/
Om oeff'nen consts vertoon als Mercuristen goet/
Die gheerne zijn altijt Ghetrauvv in liefde soet/
Daer vyerich zijn bemindt al die de Const na-jaghen
Derhalven dancken wy u willecomens groet/
Daer in ghy ons ontfangt als Broeders met behaghen/
Aen wie de goede Trau moet blijcken t'allen daghen.

In liefde ghetrauwe.

Het wit Angierken van HAERLEM.

INTERNET
ARCHIVE

The Getty

PRESENTATIE.

DE vreemd' in vlucht als sy tot rust-plaets comen/
Sy zijn verplicht te gheven dobbel danck
aen Godt/ end' dan daer sy zijn aengenomen/
Al'soo oock wy dus tot ghedeuchnis lanck/
Op Vlaemschen Schildt, siet d'Angierpots aenvanck/
Wiens Blommen zijn aen 't Hollants Haerlem staende.
't Welck ons inbeeldt/ dat doe wy vluchtich cranck
uyt Vlaenderlandt om d'Oorlogh' waren gaende/
In't Batavisch soet Haerlem ons ontfaende/
Also vriend'lick was/ end' niet als Vreemd' onsoet/
Maer 't Borger-recht was onsen druck versaende/
Gods segen dan zy Haerlem tot behoet/
Die hy belooft die soo de Vreemde doet.
Den Pellicaen zijn longhen zijnde voedich
Met eyghen bloet/ beduydt dat niet en spaert
Een mensch die is barmhertich liefdich goedich/
Maer ghevet al voor die den noot beswaert/
End' het Trompet met Lauvvererans verclaert/
De goede Faem die hem Gods vrienden gheven/
De handt die reyckt uyt vvolcken openbaert
Met 't Olijftack de vredighe verheven
Ghenade Gods die sulcken Mensch in't leven
den seghen jont tot eenen goeden loon
De Siel omringt met Cerubins aenclevent
Leert hoe dat Godt die hy beg'nadicht schoon/
Hier naer begaeft met d'eeuwigh' levens croon.
Den wreeden VVolf toont met zijn Schaep-verscheuren,
Hoe eygenbaets een gierich mensch altijt
Elck een verdruckt/ soo dat van sulck betreuren
d'Onnosel' selv' oock niet en zijn bevrijt.
't Beslanght Trompet toont hoe dat breet end' wijt
Zijn quade faem men siet by elck verbreyden/
End' dat Gods straff hy onghenadich lijdt
Wert voorghestelt met een Handt die bescheyden

Een

Een Vlammigh' Svveert comt uyt de vvolcken leyden
End' 't Doods-hooft zijnd' in eenen Ryngh ghestelt
Doet ons oock condt dat d'eeuwigh' Doots verbeyden
Voor sulcken staet die in boos doens ghewelt/
Om zijn ondeught Godts ongenade quelt.
Daer is dan nu sinrijckelick bewesen
Figuerlick schoon gheberldt den eysch der Caert/
Hoe dat Deuchts doen crijcht goeden loon ghepresen/
End' sware straff' het quaet doen boos van aert/
'twelck claerlick leert/ dat elck in Deught vermaert/
Aen jeghelick zijn Trauvv moet laten blijcken.
Hier mede in danck neemt dit bewijs vergaert
by ons Blasoen: want hier voor al ghelijcken/
In liefde wy ghetrauvve niet beswijcken/
End' kennen ons voldaen te hebben siet:
Want Liefd' end' Trauvv' om hoogh' in het afwijcken/
Den Herder trauvv' oock staend' in het verschiet/
Gheeft ons advijs ghenoechsaem zijn bediet.

In liefde ghetrauwe.

RHETORICA tot de witte Angierē binnen Haerlem.

Eysschende des Intredes verclaringhe.

HEt overspelich Vrouken door Christum onsen Heere
Met wonderdaet en reden ghesproken zijnde vry
van d'alderstrengste doot na Mosis wet en leere/
Hoe verquickt/ ghetroost/ gherust/ hoe lustich/ vrolic en bly
Sy doen was/ nochtans acht dat ick ghevoel in my
eer meerder/ ja schier hemelsche vreucht door 'tnaspooren
der cloecker diepgrondiger vinding/ als daer sy
't uytbeelden in gelaet/ ganc/ cleedingh' constich na 'tbehooren:
Maer soo veel u betreft o vvit Angierken vercoren/
't Schijnt ghy my yets onsterflijcr des afgestorven toont/
Wiens stichtighe const/ als noch can Mydæ rijck verstooren/
Voldoet u werck dan/ ghy wert na verdienst van my geloont/
Wel die ghetrouvv' in liefd' altijt Reyn liefde croont.

Ballade

EEn goet Boom brengt goed' vrucht, een quaet Boom quad' onsoet,
End' alsmen volghens dies met personeringh' moet
Nu hier afbeelden fraey voor elck een openbaerlick,
VVat deucht oyt vvracht een Mēsch barmhertich liefdich goet,
End' vvat verschrick'lick quaet een gierich mensch onvroet,
Soo wort voor eerst vertoont een goeden Mensche waerlick
Die gheern' elck heeft ghetroost van Moeders lijf aen claerlick,
End' zijn mildt suyver hert heeft vast op Godt ghebout,
Deur een gheloov' oprecht, waer door uyt 'thert' eenpaerlick
vervullinghe der Wet hem volght ooc onverflout,
Dats Liefd' in vyerigh werc, die 'snaest en nut aenschout:
Door dit Gheloov' uyt 'thert volght ooc Barmhertichede,
Die medelydigh helpt elc een die is benout,
'tWelc Godt veel meer behaecht dan Offer t'alder stede,
Dus uyt goe'n herten schat een goet Mensch goet brengt mede.

Want door Barmherticheyt end' Liefde sietmen wel
den goeden Mensch' altijdt in deucht-doen wesen snel,
Tot d' Armen batich nut wilt d'oude Mannen mercken,
Die inden ouderdom haer vinden vol ghequel
deur sieckt' end' teghenspoet swar, droev' in Armoed' fel,
End' om gheneeren haer en connen voort niet wercken,
Die doet hy al bystant, haer crancheyt comt hy stercken,
De Blind' is hy een oogh', een voet die creupel zijn,
End' al wat haer ontbreect, besorcht hy in haer percken,
De VVeduvven bedruct vertroost hy in ghepijn,
End' daer hy VVeesen weet in armoedts bitter lijn,
Die d'Ouders hebben laes! al veel te vroech verloren,
Hy cleedt end' voedt haer geern' als Vader sonder schijn,
End' helpt haer deur den noot, soo heeft hys' uytvercoren,
Als meer tot anders nut, dan voor hem self gheboren.

Wt zijn Barmherticheyt comt Aelmis wel bereydt,

Die hy soo milde doet, end' niemant en ontseyt,
Waer datter is ghebreck van spijse, ghelt of cleeren,
End' hy ontslaet hem soo van sondich boos beleydt,
Door Weldaet die hy doet den Armen met bescheyt,
Wt liefde men ooc merct zijn gast-vryheyt *vol eeren,*
Die't al ten besten gheeft voor die zijn in verseeren,
De Tafel is voorsien, end' 'thuys vry open staet:
Want hy weet dat daer deur wel d' Enghelen des Heeren
gheherbercht zijn gheweest in menschelicken graet,
Dus heeft een goet Mensch oyt barmhertich liefden daet,
Als noodich onderhout der Armen laten rijsen,
Een troost van Wed'wen droev' end' Weesen die druc slaet,
End' oude Mannen hulp' in deuchdelick bewysen,
Tot loff zijn Scheppers groot, wien dies veel Menschen prysen.

Ten and'ren nu eens merct een gierich mensche *bot,*
Die 'thert vast ghebout deur onverstant versot,
Gheeft op den Mammon *boos den eertschen rijcdom prachtich,*
Die niemant eeren can, end' recht ooc dienen Godt,
t'Welc hy al niet en acht: want hy gheen liefde tot
Sijn Christen Broeders heeft, om haer bewaren crachtich
voor druc end' ongheval, als is hy sulcx wel machtich:
Want met bedroch becleedt, de Vreckheyt *hem verblint,*
Die door zijn onverstant uyt 'therte comt onsachtich,
End' opentlicken toont dat 'tgierigh' onderwint,
Den wortel alles quaets van hem is soo bemint,
Dat menichmael om hem den Armen noot moet lyden,
Hy houdt zijn handen toe, end' eyghen-baets ghesint,
Soo houdt hy 'tCoren op tot ander diere tyden,
End' stelt den vloec des volcx, end' Gods Ghebods besyden.

Sijn valsche tongh' is ooc een pyl moordadich quaet,
Men siet daer al bedroch, cort' elle, cleene maet,
Voor coren gheven caf, end' valsch ghewichte schadich,
Waer deur hy al verdruct den Armen t' zijnder baet,
End' uyt zijn nydich hert' door onverstant oock gaet,

Sijn VVreetheyt *die vernielt d'onnoosel' onghenadich,*
Op datse boven hem niet souden rysen dadich,
End' overweldicht soo die recht zyn Armen siet,
Daer worden niet ghespaert de VVeesen *onberadich,*
Noch VVeduvven *bedroeft, self* d'oude Mannen *niet,*
In onbeleefstheyts dwang men leyd't naer vol verdriet,
Dus als te Sodoma zijn sonden men siet blijcken,
Van all's de volheydt, rijck, hoochmoedich in 't ghebiet,
End' op behoeftich Arm' om helpen niet eens kijcken:
Want daer en comt maer quaet uyt 'tgierich hert des Rijcken.

Den dertelen vvellust *siet gaet opgheblasen voort,*
Euyclievich by ghesint na d' Armen niet en hoort,
Om cleeren, spijs of dranc tot haren nootdruft gheven,
Die hem is onbekent, dus haer wee-claghich woort
verachtelic hy ontseght, end' dicwils als ghestoort
in plaets van gheven, pluct, daer sy af souden leven,
Hy mest zijn eyghen lyf, bout huysen hooch verheven,
Dat hy ghebruycken mach in dertelheyt vol blaem,
Daer zijnen wellust groot, end' laet woest daer beneven
't Huys Gods, tot welcks ghebou hy niet en helpt bequaem:
Dus wracht een gierich Mensch tot laster van Gods Naem,
Oft deur zijn Vrecheyt wrect veel volcx verderf ellendich,
Der Wed'wen swaren druc, der Weesen noot, end' t'saem
der ouder Mannen angst, deur wellust onbehendich,
Sijn eyghen voedingh wel, maer Christi lichaem schendich.

In liefde ghetrouwe.

Perſonagien.

Ydel begheeren.
Vleeſch lick willeken,
Ongeruſt van herten, *Wort ghetrooſt van herten.*
Beſwaert in't ghemoet, *Wert gheruſt van ghemoet.*
Een gheloovighen menſche,
Neerſtich in goede wercken,
'tWoort des Heeren,
Den gierighen rijcke-man,
Den eerſten dienſt knecht,
Den tweeden dienſtknecht,
De huyſvrouwe,
De cameriere,
De ſtemme Gods.

Ydel begeeren.

EY vleeſſchelick vvilleken.

Vleeſſchelic willeken.

Svvijcht Ydel Begeeren.

Ydel begeeren.

Sijt ghy gaen duycken.

Vleeſſelic willeken.

Dat meucht ghy nu ſien.

Ydel begeeren.

O vyandich pilleken.

Vleeſſchelic willeken.

Ghy hels verteeren.

Ydel begeeren.

Ey Vleeſſchelick vvilleken.

Vleeſſchelic willeken.

Svvijcht Ydel begeeren.

Ydel begeeren.

Secht noch een grilleken.

Vleeſſche-

Het ſoude u deeren.

Ydel begeeren.

VVant 'tzijn al ſuycken.

Vleeſſchelic Willeken.

Als nu ten deſen thien.

Ydel begeeren.

Ey Vleeſſchelick vvilleken.

Vleeſſelic Willeken.

Svvijcht Ydel begeeren.

Ydel begeeren.

Sijt ghy gaen duycken.

Vleeſſchelic Willeken.

Dat meucht ghy nu ſien.

Ydel begeeren.

Ghy hebt in veel lien vvilleken ontſteken grief,
VVant ſy u al hebben niet om uytſpreken lief,
Mits dat ſy eerſt vvaren van u bemint fijn.

Vleeſſchelic Willeken.

Iſt om dat ſy vleeſſchelicke gheſint zijn,
V ydel begeeren ſou my doen met gru ſtoren.

Ydel begeeren.

Ey ſnapper vvat moet ick van u hooren,
V vleeſſchelicke benden ſtellet al in roere knecht.

Vleeſſchelic begeeren.

In vvat den booſen hier teghen zijn moere ſecht,
'tSchijnt dat ghy u ydelheyt maer nu hebt begonnen,

Ydel begeeren.

Ghy hebt veel quaets gherockt.

Vleeſſchelic Willeken.

En ghy noch meer gheſponnen,
VVie 'tbeſt ſal connen, ſalmen vveten ter deſer eure
Ick en gave een deutgen niet om de keure,
VVant uvven vville maket profijt din.

Ydel begeeren.

Ick ſegghe inde loterie en quame niet een mijt in,
VVaren ſy al gheſint als ghy een paer fris.

Vleeſſchelic begeeren. B VVat

VVat ſal ick ſegghen, ick kenne dat vvaer is,
Men kentſe vvel die tot luſt hier zijn gheneghen maet.

Ydel begeeren.

En tot Ydel begeerte 'tgheven hem teghen ſtaet,
Dus hout ter deghen raet, ten deſen ſayſoene.

Vleeſſchelic willeken,

'tSchjint ſy hebben haer gelt al elders van doene,
'tzy avont of noene, ten is niet cierlick.

Ydel begeeren.

Vleeſſchelick vvilleken bouvve onmanierlick,
Hoe hebt ghy putierlick in't vvilde ghevloghen.

Vleeſſchelic willeken.

Ydel begeerte heeft noyt ſulcx van zijn moere gheſoghen,
Maer vele bedroghen onder het rocxken.

Ydel begeeren.

VVy zijn beyd' vvel ſoo gave als een dornen ſtocxken,
VVant menich ſmocxken heb ick doen leven ſachte.

Vleeſſchelic willeken.

Denckt of Ydel begeeren dan om gheven dachte,
En of Vleeſſchelicken vville hem d' Arme beraen ſal.

Ydel begeeren.

'tIs een oude coſtume, hoort mijn vermaen al,
Diemen oock daghelijcx doet, ick ſal't met avijs ſvvijghen.

Vleeſſchelic willeken.

En nochtans ſou elck vvel vvillen den prijs crijghen,
Al ſou al haer ghelt op muyl of kemel daken.

Ydel begeeren.

Seker 'tvvare fray coſtmen ſoo inden Hemel raken,
En dat caritate mochte gheeromt ſlijven.

Vleeſſchelic willeken.

Ghy ende ick en ſouden nimmermeer verdomt blijven.
Noch met ons ſeer menich milioen claer.

Ydel begeeren.

'tIs moy prijs crijghen, mochmer hem niet ſpoen naer,
Men ſoude gheſtadich naer ydel gheveerte langhen,

Vleeſſchelic willeken,

Sy ſullen

Sy sullen al met ons den palinck by de steerte vanghen,
Ick sou u meer segghen gaeft om vreucht vermeeren pas.

Den eersten Ouden, ghenaemt Ongerust van herten.

O lieve vrienden vvaer sal ick my keeren ras,
In mijn jonckhe t ick een man van eeren vvas,
En nu moet ick op dees vverelt met gevveen schrijden,
Mijn ghesichte vergaet, al mijn leden ghemeen lijden,
Deur den ouderdom ghesvvackt ende ghecranckt teere,
Och om te sterven my verlangt seere,
VVant de vverelt met haer lusten vergaen subijt.

Den tweeden Ouden, ghenaemt Beswaert in't ghemoet.

Ick hope dat ick oock haest mijn leven vverde quijt,
Mijn daghen loopen deure ghelijck een post-peert,
Mijn handen en zijn my niet meer mijn cost vveert.
O Heere der heerscharen doch op my gloost vry,
Men hoort vvel dat ick suchte, maer niemant en troost my,
'tLeven verdriet my van daghe tot daghen.

Den gheloovighen mensche.

Och broeder hoe meucht ghy soo seere claghen,
Ick moet u vraghen, vvaerom maeckt ghy rouvve,
'tSchijnt dat de vverelt u is te nauvve,
Of zijt ghy verseert in handen of voeten,
Ick vvil u soo minnelick met troost versoeten,
VVilt doch alle droefheyt van u ghemoet legghen.

Ongherust van herten.

Ick sal u vrienden mijn teghenspoet segghen,
Het lijden dat vvy hebben is onghemeten,
VVy hebben in grooten ouderdom onsen tijt versleten,
Nu zijn ons ooghen duyster, neemt met verstanden merck,
VVy en connen niet meer leven op ons handen vverck,
Noch zijn vvy beladen met sieckten om quellen hoort,
Soo dat vvy niet meer en vveten vvat stellen voort,
Dus vveet ghy van onsen noot seer goet bescheyt.

Den gheloovighen mensche.

Heeft Godt voor u ghesorcht, van als ghy vvaert bereyt,
In u moeders lijf, ja eer ghy cost u tonghe dvvinghen,

Heeft hy u bee beforcht doen ghy vvaert noch jonghelinghen,
Van cost en cleeren leeft sonder besvvaren vvijs,
Hy en sal u niet vergeten als ghy u haren grijs
Draecht in gherechticheyt soo vvy altoos lesen,
Al ist dat uvve leden svvack ende broos vvesen,
En dat deur den ouderdom u lijf beseven heeft,
Hy sal 'tminste niet vveygeren die't meeste ghegheven heeft,
Och neen hy staet vast in't gheloove eersame,
Al ist dat hier een vveynich moet lijden 'tlichame,
VVilt met Paulus in't cruyse nu triompheren,
VVant dit leven sonder lijden sal niet passeren,
Dus draecht doch gheduldich u lijden onsachtich,
En hoopt op Godt almachtich.

Neerstich in goede Wercken.

De Arme sullen bunn?.

O lieven broeder deur 'tgh l ove crachtich,
Moeten vvy gaen daer ons is bekent noot,
Ende te vvercke legghen ons talent bloot,
Ia onse lampen met oly ỳdoon vullen,
Op dat vvy met ons gaven den Armen persoon sullen
verblijden, dus broeder gaet als vvijs berader me,
Tot die daer schreyen soo ons hemels Vader de,
Die deurt senden van Christum ons vvilde rijcke maken,
Op dat vvy zijn leden in dierghelijcke saken
te hulpe souden comen, die in verdriet sincken,
Soo sal ons den Heere naer 'sSchrifts bediet schincken,
Alle overvloedicheyt tot onser behouven meest.

Den gheloovighen mensche.

Ick gae geerne me tot die metten droeven geest
beladen zijn: vvant op haer veel smerte daect,
Sy zijn schamel ghecleedt al totter herte naect,
Laet ons uyt liefden haest ten betame reen.

Neerstich in goede Wercken.

Neemt vrienden vvilt daer mede u lichame cleen:
VVant ick sie dat deur armoe uvve leden svvack voen.

Den gheloovighen mensche.

Siet daer is gelt lief, vvilt u ghemack doen,

En coopt

En coopt uvven nootdruft vvy doent ghevvillich.

Beyde Armen.

VVy bedancken u hertelick.

Neerstich in goede Wercken.

Danckt Godt dien is hillich,
En vvy zijn onvveerdich t'allen tijen hier,
Blijft ghy volstandich Godt salt voorsien schier,
Die rijcke lien fier, heel buyter maten,
sullen u niet laten,

'tWoort des Heeren.

Om 'tverstant te vaten, vrienden tot my vvent,
Ick sie vvel dat u leven is vol torment,
Hoort vvat Davidt bekent inde Psalmen vermaert,
Ick hebbe, seyt hy, ghevveest eens jonck ghejaert,
En nu ben ick oudt ghevvorden tot deser eure,
Noyt en hebbe ick den rechtveerdighen voor yemants deure
sien bidden om broot, noch zijn saet in gheen vveken,
Den Hemel soude eer in sticken breken,
Eer dat den gheloovighen die de Schrift prijst,
soude sterven van ghebreck, o broeder verjolijst,
En denckt hoe dat vvas ghespijst Elias die benaut sat
aen de Beke vanden raven, och lieve betrout dat,
Godt u niet sal laten, die zijn hulpe ghemeen biet,
Daniel inden kuyl hy noyt in vveen liet,
VVant die op hem betrout heeft, alsoo dat betaemt,
En vvas noyt beschaemt.

Beswaert in't ghemoet.

O heylich vvoort ghenaemt,
VVilt ons doch bystaen hier op der eerden,
Dat vvij't moghen volheerden.

Ongherust van herten.

Van soo grooter vveerden
cont ghy versterken ziel ende lijf
deur al u bedrijf.

't Woort des Heeren.

Nu sal ick moeten gaen om dijn gherijf

tot man en vvijf, machtich by ponden,
Siet vriendt goeden dach ten desen stonden,
Ick ben hier ghesonden vanden Vader delicaet,
Ghy hebt goet en schadt niet om deurgronden,
En daer staet een huyſken vol Armen bevonden,
Daer en is niet ten besten, lieve soeckt raet,
Sy zijn oudt en arm, dus haestelick gaet,
Devvijl dat u den tijt der ghenaden mach beuren,
VVilt u herte voor die oude Armen open scheuren:
VVant ghy hebt gelt en goet niet om sommen,
Ghelijck Princen en machtighe Vorstendommen,
Soo laet u den Heere veel goets regieren,
Op dat ghy den Armen in alle quartieren
sout troosten en helpen uyt al haer pijne,
VVant 'tis 'thoochste ghebodt van Godt dijvine.

Binnen. *Den gierigen rijcke man.*

Fy ghy katijfs, dat ick hebbe 'tis mijne,
In kiste of in schrijne, vvat isser aen bedreven,
Ick hebbe baghen en juvveelen claer als den robijne,
Ick hebbe ackers, huysen, en hoven beseven,
Ick ben rijcke en machtich van state verheven,
En vvat is doch 'tleven vanden Armen vyleyn,
Sy souden vvel vvat nemen, vvilde ick vvat gheven,
Fy laetse doch sneven hier in dit aertsche pleyn,
VVat een gheluckich mensche ben ick certeyn,
Ick ete vvat goets, en als ick ben dustich,
Ick drincke om my te verheughen lustich,
Ick hebbe dienst-knechten en maechden, en groot ghetal
Ia vvijngaerden, en velden bergh ende dal,
VVaer zijt ghy nu al, mijn dienaers expeert.

Den eersten dienst-knecht.

Hier zijn vvy edelen Heere eervveert,
VVat ist dat ghy begeert, vvillet ontbinden.

Den gierigen rijcke man.

Treckt haest te velde als vvel beminden,
Gaet besiet mijn vruchten aen elcken cant,

VVant

VVant ick hebbe hier alomme seer vruchtbaer lant,
Dus als knechten valiant verstaet den keest.

Den tweeden dienstknecht.

Leyt uvve bootschap in dat vvilde foreest,
Deur allen tempeest vvil ick daer gaen strijcken,
Sonder omme te kijcken.

Den gierigen rijcke man.

Als den autentijcken vvilt u haesten seer saen,
Om bespien of mijn vruchten al schoone staen,
Dus doet uvven dienst in dese Landouvve,
Als een dienaer ghetrouvve.

Den eersten dienstknecht.

O niet als de flauvve,
Sullen vvy ons op den vvech bereyden
sonder langhe beyden.

Den tweeden dienstknecht.

Siet hoe schoone dat hier staen de vveyden,
Dat sullen vvy verbreyden onsen meester ghereet,
Och met soo goet bescheet.

Den eersten dienst-knecht.

Hoe lieffelick staen becleedt
die velden met vruchten aen allen zijden,
VVy sullen hem verblijden.

Den tweeden dienstknecht.

Daer is hy nu ten tijden,
O Heere al u vruchten om vreucht t'orboren,
Staen soo uytvercoren.

Den gierighen rijcke man.

Dats my lief om hooren,
Naer dat met al mijn vruchten gaet soo vvel,
Soo mach ick gherustelick leven sonder ghequel,
Och ick hebbe van als soo menichfout,
My en ghebreeckt hier silver noch oock gout,
Maer die Armen out sullen voor mijn ooghen
van armoe verdrooghen. Binnen.

Ydel

Ydel begeeren.
VVaer blijft ghy hou bloet.
Vleesschelic willeken.
Ick come te laveye.
Ydel begeeren.
Alst vvesen moet.
V Vaer blijft ghy hou bloet.
Vleesschelic willeken.
VVy tvvee zijn 'tghebroet
Van kokodrils eye.
Ydel begeeren.
VVaer blijft ghy hou bloet.
Vleesschelic willeken.
Ick come te laveye.
Ydel begeeren.
Hoe vvel naer mijnen greye
Poste den gierighen rijcken daer op zijn macht,
Hy heeft daer den Armen soo schendich veracht,
Ick en hadt niet ghedacht, noyt stouter gheselle.
Vleesschelic willeken.
V Vasser vele ten besten?
Ydel begeeren.
VVa ment niet een spelle, hy vraecht naer gheen helle,
Soo beroyt zijn sinnen vverden,
Maer 'tvvoort creech fictori.
Vleesschelic willeken,
Ia ghelijck de hinnen scherden,
Hy vvilde laten alle fantasie varen.
Ydel begeeren.
Maer hy moeste zijn gelt om de loterie sparen,
Daer deur sal den Armen lever en longher derven.
Vleesschelic willeken,
Moeste ghy niet eer eten.
Ydel begeeren,
Hy sou vvel van hongher sterven:
V Vant naer den lust des vleeschs is al zijn affectie,

Vleesschs-

Vleesschelic Willeken.
Nu Ydel begeeren onder correctie,
Ghy hebt by menichte ghebrocht in't verseeren.
Ydel begeeren.
Ghy hebbet herte van Davidt doen verkeeren,
Door hoochmoet hy telde zijn volck onvvijs bedocht,
Vleesschelic Willeken.
En ghy hebt Absolon soo verre ghebrocht,
Dat hy hem stellen vvilde in zijns Vaders rijcke,
Ydel begeeren.
Maer trouvven nu seg' ick voor al publijcke,
Dat ghy Amons herte hebt gheraeckt by,
Soo dat hy deur lust des vleeschs heeft ontschaeckt vry,
Thamar zijn suster seer vierich deurschoten.
Vleesschelic Willeken.
En u Ydel begeeren het dient ontsloten,
En broude noyt niet goets in 'svverelts cot:
VVant den Rijcken gierighen en vraecht naer geen lot,
Sijn gelt is zijnen Godt, Zuyt, VVest, en Oost.
Ydel begeeren.
Ick segghe u svvijcht van dat propoost,
En met andere redenen u maghe vult.
Vleesschelic begeeren.
Ba secht vry al dat ghy vvilt.
Ydel begeeren.
Ghy hadt van die plaghe schult,
Als den Coninck van Sichem tot Dyna gheneghen vvas,
Dan vvaren daerom die daet vele versleghen ras,
Mits dat Symon en Levy dapper inde stadt sloeghen.
Vleesschelic Willeken.
Van uvve ydelheyt sal hier noch vvat voeghen:
VVant ghy hebt door Achab doen Naboth vroet vvijcken,
En ghy liet Achab daer met zijn goet strijcken:
VVant hy en hadde doen blat noch bladeken.
Ydel begeeren.
'tIs al sulck elssen vvilleken sulck dradeken,

Sulck sack sulck sadeken : vvat batet verholen?
Vleeschelijck Willeken.
't Volck sal vleeschelijcken vville hebben, al souden sy dolen,
En al vvaert haer bevolen op pene van bande.
Ydel begeeren.
Ydelheyt begeeren en is niet meer geen schande,
Al dese vvarande heeft veel vleeschelijck ghespuys.
Vleeschelijck Willeken.
En den Armen moet ghevvillich draghen zijn cruys,
Heel magher als een luys, is dat hy heeft begrepen.
Ydel begeeren.
En can hy 'tcruys niet draghen, hy macht slepen,
En laten hem alsoo met groot oorsaken claghen.
Vleeschelic Willeken.
Sy souden liever 'tgoet der Armen in haer kaken draghen,
Eer die gierigaerts souden tot den Ouden om secoers spoen.
Ydel begeeren.
Tgen 'tis vvonder VVilleken vvat vvy tvvee ghebroers doen,
Men sal noch den Armen sien van ghebreck stupen.
Vleesschelic Willeken.
Ick ghelooft vvel, 'tmoet al de sulcke in den beck crupen,
Die rapent en schrapent met rijden en draven.
Beswaert in't ghemoet.
Binnen. O Heer, hoe vvonderbaerlick deelt ghy u gaven,
Sy zijn eenen afgront niet om uytspreken,
Ick hebbe van in mijn jonckheyt moeten slaven,
Icken hebbe niet ghevvonnen om 'therte te laven,
En nu ben ick deur ouderdom vol van ghebreken,
Soo dat nu van tranen mijn ooghen leken,
Mijn herte besvvijckt, hoort mijn bitter gheclach,
En noch boven dien ben ick versteken
vanden Rijcken deser vveirelt, die vele vermach,
O Heere vvanneer soo comt doch dien dach,
Dat ghy my sult halen uyt dit sondich lichame?
Het leven verdriet my, om dat ick sach
den Rijcken ons versoeyen met grooter blame,

Och ſtaet ons by Heere van grooter ſame,
VVilt doch ons niet verlaten nu noch nimmermeer,
Aenſiet ons ellende, vvy zijn ſvvack en teer.

'tWoort des Heeren.

Gheeft Godt die eer,
En vvilt altijt vroom dat vleeſch bevechten:
VVant des Heeren ooghen ſien op den gherechten,
En laet u gheloove niet heel uyt bluſſchen,
En cooptmen niet om vijf penninghen tvvee muſſchen?
Ia niet een van dien en valter beneden,
Sorgt den Heere Godt voor die ten daghe van heden
ſoo cleyn van vveerde zijn om te verfrayen,
Denckt aenden Raven, ſy en ſayen noch mayen,
Sy en hebben naer Lucas openbaren,
Noch kelder noch ſchuere om te vergaren,
En den Heere die voetſe om haer bevrijen:
Die Lelijen des velds ſoo ſchoone in't aenſien,
Sy zijn ghecleet ſoo luſtich en excellent,
Dat Salomon in zijnen troon noyt en vvas ſoo jent,
Dits u nu bekent, zijt niet tvvijffelmoedich.

Ongheruſt van herten.

O ghenadich vvoort, uvven trooſt is overvloedich,
Daer af ick u bedancke ſoo menichfout:
Maer vvy en hebben gheen renten, ſilver noch gout,
En vvy en moghen oock gheen ſpijſe ontbeeren,
VVat ſal hy doen, die hem niet en can geneeren:
VVant men moet altijt teeren vet of povere,
VVy en hebben in ons jonckheyt niet ghevvonnen overe,
Deur quellinghe van ſieckten ſeer vervaerlick,
Och hadden vvy nootdruft, al vvaert noch ſoo ſpaerlick:
Maer te bidden om broot met knien gheboghen,
Den Rijcken ſou ons verfoeyen 'tis ongheloghen,
En vvy vvaren bedroghen deur gierighe inventie.

't Woort des Heeren.

Den Gheloovighen menſche met goede conſcientie,
En neerſtich in goede vvercken brandich,

 Die

Die sullen u niet laten broeders, zijt volstandich:
VVant sy hebben ontfanghen Gods geest en zeghen,
Sy sullen u bystaen ghelijck sy pleghen,
Met dat sy hebben vercreghen van Godt ghebenedijt,
En als vvy voetsel en decksel hebben ter vverelt vvijt,
Dan te laten ghenoeghen, 'tis groot ghevvin,
VVy en hebben hier ter vverelt niet ghebrocht in,
Men saller niet uyt draghen vvat vvillen vvy soecken,
Anders dan nootdruft om ons te vercloecken:
VVant den mensche broeders en leeft niet alleene
by den broode: maer by den vvoorde Gods reene,
Dat daer comt uyt den mondt des Heeren ghesproten.

Beswaert in't ghemoet.

O nu ben ick gherust, mijn herte is onverdroten,
In Gods vvoort sal ick troost ende confoort halen,
Van dat hy ghesproken heeft, sal niet een vvoort falen,
Ghelooft zy Godt die my soo vierich treckt.

Ongherust van herten.

Nu ben ick te vreden, 't vvoort in my cierich vveckt,
Ick sal my niet laten van't vleesch verdooven svvaer,
Die neerstich in't goede zijn met die ghelooven daer,
Godt sal haer vervvecken om ons torment slaken,
Ick vveet sy sullen ons altijt ontrent naken,
Soo dat vvy deur troost vverden bevrijt vranck.

Den gheloovighen mensche.

Broeders hebt patientie noch eenen tijt lanck,
En op Gods vvoort altijt behendich steunt,
Ick sie vvel vrienden, dat ghy ellendich vveunt:
Maer dese Loterije is tot uvver vromen fier,
Dese notabel Heeren hebben voor haer ghenomen hier,
Een oudt Man-huys te doen maken, een costelick pant fijn,
Gheen stercker bollevverck en can hier voor 'tlant zijn,
Tot consolacy en troost van u oude leven soet,
Dat is geordineert deur't heylich Geest ingheven goet,
Godt sal in't Boeck des Levens haer namen verhevē schrijven,
Om dat sy die oude Armen uyt al haer sneven drijven,

Hier

Hier mede is Godt versoent, secht de Schrift expres.

Beswaert in't ghemoet.

Inder eeuvvicheyt Heere men schuldich is
u te loven, mits 'tvvoort in ons ghehecht dient.

Neerstich in goede wercken.

Men moet u anders namen, siet 'tis recht vrient,
Hy is vvel ghetroost die aen 'tvvoort devoot soocht.

Ghetroost van herten. (troocht,

Ick sal *Ghetroost van herten* heeten, vvant Godt voor de doot
Ons hulpe en troost soo vvy connen bemercken. Hier veranderen de namē deur twoort verlichtinghe.

Gherust van ghemoet.

En ick *Gherust van ghemoet* deur des Heeren vvercken,
Daerom hem elck loven moet met suyvere handen,

Den gierigen rijcke man. Binnen.

Het is al mijne vvat men hier siet voor landen,
'tMoet al voor my buyghen, daer en zijn geen vyanden,
Die my van al 'tmijne souden vervremen sel,
Ick hebbe lancx soo meer, vvie sout my nemen snel,
Mijn herte en is nimmermeer ongherust moe,
Mits dat ick vroyelick al mijnen lust doe,
VVat behoef ick goet oft gelt te sparen,
Ick hebbe in goede ghesontheyt gheleeft veel jaren:
Maer eerst en voor al moet ick gaen overlegghen,
Naer dat ick mijn Dienaers hebbe hooren segghen,
Dat ick overvloedicheyt hebbe van vruchten,
Soo moet ick mijn schueren afbreken sonder duchten,
En die meerder doen maken naer den betame,
Nu haelt hier mijn Vrouvve by my eersame:
VVant naer haer persoon is al mijn lustich haken,
VVilt de tafel bereyden, en die vvel rustich maken,
En schickt u ten dienste naer 'tbehooren maet.

Den eersten dienst-knecht.

Siet 'tis al bereyt om vreucht t'orboren jaet.

Den tweeden dienstknecht.

Heere gaet sitten met uvven vercoren staet,
Maeckt u al blijde, vvilt op gheen quale dincken.

Den eersten dienst-knecht.
VVel becommet u Heere, vvilt altemale drincken,
Ick sal vol de schale schincken, seer abondant.
Den gierigen rijcke man.
Ick brengt u reyn liefste lief playsant,
Gheeft my doch de handt in teecken van payse.
De Huysvrouwe.
Ick dancke u mijn lief, van u ick niet en deyse,
Het is doch al liefde dat ick bevvijse.
Den gierigen rijcke man.
Siet daer is noch vvat, proeft van die spijse:
VVant ick verjolyse als ick sie in't ronde.
De Cameriere.
Ick bringt u mijnen Heere.
Den gierighen rijcke man.
Danck hebt schoone van monde,
VVilt u nu haest in het bedelven spoen:
Maer drinckt dat uyt lief.
De Cameniere.
Heere sult ghy my vanden selven doen?
Om u te gherieven heb ick verlanghen groot.
Den gierighen rijcke man.
Elck drincke dat uyt, en make zijn vvanghen root,
Eer ons vvil bevanghen noot, laet ons nu dvvinghen grief.
De Huysvrouwe.
Och die nu een liedt op om te singhen hief,
Dat soude doen verdrijven alle fantasije.
De Cameniere.
Dat make 'therte vrolijck ende blije.
Den gierighen rijcke man.
Ras dat alsoo gheschiet:
VVant dese melodije is in allen termijn
voor 'therte medecijn.

Hier salmē singhen.

ALs ick aensie u aenschijn blanck/
Met u lippen seer coralich/

Dat doet my nu maken gheclanck/
Daer wy sitten loyalicly/
Mijn herte is met u ghepaeyt/
O hoe staet u aenschijn dus verdraeyt/
Laet doch gheen droefheyt binnen/
Den moet is nu gheheel verstraeyt/
Lief om dat wy beginnen
Malcander te beminnen.

De Huysvrouwe.

O dat heeft vvel ghesnaert,
Soo moghen vvy onbesvvaert leven by dit ghesanck.

De Cameriere.

Ghy hebter van my af seer grooten danck:
VVant desen soeten dranck maeckt my als een verheuchden.

Den gierigen rijcke man.

Och 'therte dunckt my vvesen in duysent vreuchden,
Men hoort hier gheen oude Mans steenen noch karmen,
'tIs beter met lief te sitten inde armen,
Die can den Man vervvarmen elck hier op let:
Maer ick moet my gaen vermeyen met goet opset,
Daer die blomkens spruyten om verjubileren,
Dies vvil ick met mijn lief vvat gaen spanceren.

Ydel begeeren.

VVaer zijt ghy nu hou? Binnen.

Vleesschelic willeken.

VVat isser te doene.

Ydel begeeren.

Elck om profijt siet.

Vleesschelic willeken.

Comt eens hier buyten.

Ydel begeeren.

Die nu is flou.

Vleesschelic willeken.

Hy is tijt te voene.

Ydel begeeren.

VVaer zijt ghy nu hou,

Vleessche.

Vleesschelic willeken.

VVat isser te doene.

Ydel begeeren.

Hebt ghy gheen berou.

Vleesschelic willeken,

Avont ofte noene,

Ydel begeeren.

Versuymt doch den tijt niet.

Vleesschelic willeken.

VVilt toch eens ruyten.

Ydel begeeren.

VVaer sijt ghy nu hou.

Vleesschelic willeken.

VVat isser te doene.

Ydel begeeren.

Elck om profijt siet.

Vleesschelic willeken.

Comt eens hier buyten.

Ydel begeeren.

Daer hebbe ick ghesien der vreuchden conduyten,
Metten Rijcken in't drinck-huys, het dient ontknocht.

Vleesschelic willeken.

Daer vvas immers vvel op den Armen ghedocht,
Daermen heeft ghevvrocht om den vvijn te reecken stille.

Ydel begeeren.

'tEn baet gheen schufelen als de mery niet seecken vville,
'tIs beter te supen vanden granaet-vvijn.

Vleesschelic begeeren.

Die niet geerne en gheeft, sou vvel lijden desolaet pijn:
VVant teghen meer noot moetmen bevvaren schat,

Ydel begeeren.

En om de kinders rijcke te maken, vergaren vvat:
VVant ten is immers niet hups te vvesen beroyt.

Vleesschelic willeken.

Maer hoe gaen de jonghers nu ghetespt ghetoyt,
'tLichaem is al behanghen met frasckes blyde.

Ydel

De mantels zijn vol satijn of vol dicke zijde,
Daer is luttel gheschil tusschen lapper of edel man.

Vleesschelijck Willeken.

Maer op vvie seght ghy dat Ydel begeeren?

Ydel begeeren.

Ick vverpt in't hoopken, elck vanghe diet can,
Al soumer van hongher by de schapra neer sygen.

Vleeschelijc Willeken.

't Is als Ydel begeerte, sy moeten al caffa crijghen,
En spellevverck met tanden, men siet daer gheen tote blonck.

Ydel begeeren.

't Is om te aensiene vvilleken en maroie jonck,
Dan en moghen vvy niet naer ons ghevoech vlien.

Vleesschelijc Willeken.

Hoe soumen caritate aen elck ghenoech bien,
't Is al Ydel begeeren, dat uyt den geest sprinckt.

Ydel begeeren.

Den buyck is den Godt daer op datmen meest dinckt,
In u vleesschelick cot isser vele ghecommen.

Vleesschelyck Willeken.

Maer secht nu vvie dan?

Ydel begeeren.

Ick salse u noemen,
Is Simry den sone Salu niet comen in rouvve,
Mits dat hy verhit vvas op de Midianijtsche vrouvve,
Dat maeckte Phyneas al naer den eysch gram,
Hy deurstackse beyd' dat deur haer vleesch quam,
Sou men 'tleven soo laten, ick sout ydoon staken.

Vleesschelijc Willeken.

Die naer ydelheyt staet, hem sal sulcken loon naken:
VVant 'tis al ydelheyt datmen siet in svverelts ronde saen.

Ydel begeeren.

Vleesschelijcke prije, ghy docter vele te gronde gaen,
Vertelde ick u dat ghy sout met grammen sinne snacken?

Vleesschelijc Willeken.

Ydel begeeren ick secht in u kinnebacken,
Hoe heeft die gierighe ydelheyt Nabal deurcropen ach,
Soo dat hy daghelijcx inden vvijn versopen lach,
Teghen sulcke nopen mach men vvel met lust strijden.

Ydel begeeren.

VVel machmen niet drincken, men sou moeten dust lijden,
Ick sou dat doen, al sou ick in veel ghevveens terden.

Vleesschelijc Willeken.

Ydel begeeren knecht vvy sullen noch eens vverden,
Dat ick den tijt hadde, ick soude meer brieven u.

Ydel begeeren.

Men vint meer ghelijcken dan ghelieven nu,
'tGheleeck dat den Rijcken sou eevvich onghequelt leven.

Vleesschelic Willeken.

Ick meende hy soude den Armen den helft van zijn gelt geven
Maer hy vvilde liever metten vvijn zijn kele sooghen.

Ydel begeeren.

Dat den gierighen geeft en vvech smijt,'tsal niet vele doogen,
Hy sal seker den Armen laten in sorghen dalen.

Vleesschelijc Willeken.

Adieu Ydel begeeren, ick sal u morghen halen:
VVant mijn herte van daghe heeft niet meer begrepen.

Neerstich in goede Wercken.

Binnen. Hoe vvonderlijck leeft den mensche van Godt ghe schepen,
Den eenen in sobetheyt met gheclach stranck,
Den anderen suypt en brast den gheheelen dach lanck,
Ghemest tot den slach-banck, hier onder den troone:
Maer vvat loon sal doch hebben den persoone,
Die den Armen hier lievelljck troost gheduerich,
Die als verlaten herten hier gaen soo treurich,
En op dat sy troosteloos niet over boort vvenden,
Die den Armen uyt liefden troost en confoort senden,
VVilt haren loon naer Schrifueren keest vouden,
Op dat sy te neerstigher inden geest souden
deur 'tvvoorts bevel zijn vverck bequame drijven,

'tWoort des Heeren.

Hoort

Hoort Davids eersame schrijven,
Die den Armen hier troost diens ziele wert bevrijt,
Hy en derf niet vreesen inden boosen tijt,
Godt sal hem bewaren hier op der eerden,
Die lievelijck den noot der Armen aenveerden,
VVert tydelijck ghesegheht, hem en sal gheen noot quellen,
Den Heere sal hem uyt 'sdroefheyts boot stellen,
Soo ghy den Armen doet segt Christus sonder verlanghen,
Een overvloedighe volle mate sal hy weder ontfanghen,
Och die den behoeftighen hier voor de doot asen,
Sullen dencken aen Israel, als sy 'themels broot lasen
inde woestijne, daer sy haer spijse ghemeynich
Vergaderden, som vele, en sommighe weynich,
En alsmet met den gommer uyt heeft ghemeten,
Die vele versamelt hadde, wilt dit niet vergeten,
Hem en schoot niet over naer zijn ghevoech,
En die weynich vergaderde, hadde oock ghenoech,
Dits spade en vroech des Schrifts ontluycken,
Datmen vanden overvloet niet en sal ghebruycken,
Dan alleene nootdruft tot behoef der natuere.

Neerstich in goede Wercken.

Ick hoore nu wel aen u heylich woort puere,
Dat de gierigaerts die in sonden slapen,
En 'tgoet by hoopen schrapen en rapen,
Teghen 'theylich woort Gods, glory en eere,
Die comen in verseere.

'tWoort des Heeren.

Noch seg ick u meere,
Dat Moyses uyt Gods bevel verstaet den tijtel,
Ghesproken heeft by Exodi in't sestiende Capijtel,
Elck neme van 't Manna tot zijn gherieven:
Maer niemant tot morghen late wat overblieven,
Doch sommighe hebben Gods heylich woort veracht,
En tot 'smorghens bewaert seer onwijs bedacht,
Dan wiessen daer wormen uyt diet hebben deurknaecht,
'tVVas dan al stinckende, soo werden sy ghe plaecht,

Die't goet hier oplegghen teghen Gods ghebodt,
En den Armen versuymen hier in svverelts cot,
Al den overschot is alsdan vervloeckt:
Maer die den Armen troost, en uyt liefden soeckt
mede te deelen, 'tzy oock van vvat natie,
VVerden rijckelijck ghesegghent deur Gods milde gratie,
Van alle blamatie sullen sy vvesen vry,
Hoe lieffelijck stont de VVeduvve van Sarepta by
Elias inden noot, ick hebbe vveynich sy sprack:
Maer deur milde gheven haer niet en ontbrack,
Dus en gaet niet slack tot die daer vveenen, carmen,
Soo vvert ghy ghebenedijt deur Gods ontfarmen:
VVant de ziele die daer sayt in ghebenedydinghe,
Sal overvloedich besitten, och 'tis blijde tijdinghe,
Hy sal ruste vinden om zijn ziele te coelen.

Den gheloovighen mensche.

O heylich vvoort des Heeren, laet my oock ghevoelen,
Soo ghy neerstich in't goede hebt ghe instruceert vvel,
Doet my oock cont eer den tijt passeert snel,
VVat loon hy sal ontfaẽ, die om den Armen sorvuldich peynst,
En hem uyt liefden deelt, en meer ghehuldich vveynst,
Op dat ick broeder daer deur vvorde verlicht,
My nu datte bericht.

'tWoort des Heeren.

Vrient vveest hier ghesticht,
Is dijnen Broeder verarmt hier in't bree vrient,
Laet u herten niet verdrieten hem met besche dient,
Siet hem niet vvreet aen, Moyses verclaert dit,
Deelt hem van u goederen: vvant hy besvvaert sit,
Soo vvert ghy ghesegghent, neemt als den verstanden merck,
uvven uytganck en inganck, ja al u handen vverck,
Noch sult ghy Christi stemme hooren publijcke:
Comt ghy ghebenedijde mijns Vaders besit mijn rijcke:
VVant ick hebbe cranck ghevveest, naect buyter mate bloot,
En ghy hebt my besocht deur caritate groot,
Dat ghy aen desen minsten deet ghepresen soet,

Dat

Dat hebt ghy my ghedaen, dit sult ghy vvesen vroet,
Om drucx ghenesen goet, vvilt vreucht oorboren.

Den gheloovighen mensche.

Och hoe sullen dan blincken Gods uytvercoren
in't rijcke haers Vaders, bevrijt van pijnen,
't Coude sal haer niet meer deeren, noch de Sonne beschijnen,
Sy en sullen niet meer schreven deur torment,
De tranen vverden afghevvasschen van haer vvanghen jent,
't Lam Gods sal die excellent soo lieffelick bedouvven,

't Woort des Heeren.

Op dat elck fyguerlijck mach aenschouvven, Hier salmē fyguerlijck betooghen uyt den Apocalypsis cap. 7 hoe de uytvercorē Gods met witte cleeren/en palmen in haer handē voor t Lam meken als verwinners der glorien troone.
VVat sy sullen ten loon crijghen als beminders,
Die den Armen hier ghetroost hebben als overvvinders,
Met vvitte cleeren vverden sy in liefden gheplant,
Oock met schoone palmen tacken in haerlieder hant,
Dienende den Heere dach ende nacht
In zijnen heylighen tempel uyt al haer cracht,
Siet 't Lam Gods is midden inden troon eersame,
Die sal haer vveyden en voeden bequame,
In den middach om rusten ter fonteyne coen,
By den stroom des levendighen vvaters aen den pleyne groen,
Daer sullen sy vvesen in liefden propijse
inden paradijse.

Neerstich in goede Wercken.

Met goeden advijse vvil ick my altijt schicken tot deucht:
VVant ick hebbe daer ghesien dat mijn ziele verheucht,
VVat schoone vreucht ist, dat daer vvesen sal
Voor die hier den Armen ghetroost heeft over al,
Gheen herte in dit dal en cant begrijpen t'allen morghen. Binnen.

Den gierighen Rijcke man.

Ick hebbe my voor veel jaren vvillen besorghen,
Mijn schueren zijn al gemeest naer mijnen sin,
Mijn overvloedighe vruchten zijn daer al in,
'tIs nu al ghevvin van boven tot ondere,
Ick ben machtich als een Prince of Grave bysondere,
Daer en ontbreeckt my niet, ick hebbe van als ten vullen,

'tHerte my verblijt, om dat vvy langhe sullen
leven in allen vveelden, om 'sgeests verblijen,
Ter vverelt en mach gheen meerder vreucht gheschien,
Alle droefheyt moet vlien, en naer 'tbetooghen smallen,
Och nu ben ick svvaermoedich, soo dat toe mijn oogen vallen,
Ras segt dat sy my daer maken een beddeken sachte:
VVant ick ben vvat vakerich in mijn ghedachte,
Dus niemant en spreke naer mijn behaghen straf,
Treckt eerst mijn juvveelen ende mijn baghen af,
VVie ist die nu spreken teghen die my ghertest can,

Den eersten dienst-knecht.

Mijnen Heere ick doe al dat u belieft man,
'tIs vvel recht, dat ick sta ter obedientie.

Den tweeden dienst-knecht:

Met reverentie, och meester eervveerdich,
Ghelieft u te gaen rusten, siet 'tis al veerdich,
Dus nu te beddevvaerts seer liberael treckt,
Daer is eenen tabbaert, u lijf principael deckt,
Op dat u de vvinden niet en treffen schier.

De Huysvrouwe.

Siet lief, 'tis seer goet nu te beseffen hier,
Dat ghy besvvaert zijt in dit vvere rustich,
Dus gaet in vrede, en legt u daer nere lustich:
VVant 'tis al late nu inden nacht siet.

Den gierigen rijcke man.

O soo haest te slapen, ick en vermacht niet,
Ghy moet alle dinck sonder u te stooren vvijcken:
VVant eer dat ick ruste, ick moet mijn tresooren kijcken,
Die hier alvooren blijcken tot mijnder behoet,
O siele verheucht u, O herte schaft moet,
Hoe soude desen voorspoet my connen ontsincken,
Ghy hebt al datmen hier can ghedincken,
Ick sie mijn tresooren blincken in dese ghesaten.

De stemme Gods.

O ghy dvvaes, vvaer op hebt ghy u verlaten,
Siet van desen nacht tot uvver onvromen,

Sal u

Sal u ziele van u vvesen ghenomen,
Ghy meucht nu vvel schromen, als de verblende,
VVie sal me dijn goet besitten in't ende,
Dat ghy voor vele jaren hebt vergaert?
De vveelde heeft u versopen, nu zijt ghy vervaert,
V ziele is besvvaert, vvant ghy vvaert versleent,
'tGoet en vvas u maer ter vverelt gheleent:
Maer ghy hebt vercleent hier in dit dal beneven
den Armen, die rijcke vvas in't gheloove beseven,
Dus en sal u leven ghedueren niet langhe.

Den gierigen rijcke man.

Aymie hoe banghe.
Dit lijden overvalt my met grooter smerte,
Soo dat nu ter uren moet breken mijn herte,
Mijn aderen zijn vol pijne ghetreden,
En alle mijn leden, o nacht vol bitterheden,
Met vellen tempeest, ay my ick gheve den gheest.

Ydel begeeren. Sinnen.

Dien is al verslonden.

Vleesschelic willeken.

In des doots amenden.

Ydel begeeren.

VVat helpen zijn ponden?

Vleesschelic willeken.

Dien is al verslonden.

Ydel begeeren.

Ter hellen gronden.

Vleesschelic willeken.

Sijn ziele sal schenden.

Ydel begeeren.

Dien is al verslonden.

Vleesschelic willeken.

In des doots amenden.

Ydel begeeren.

Hy sal behenden, zijn vvijnen als de boude slijten,
Daer hy nu is, hy sal van gheen coude crijten,

Al zijn

Al zijn de vrienden rouwich, 'tsal haer in't secrete baten:
Vleesschelic willeken.
Ick sou wel willen me deelen, wilden sy my de wete laten:
VVant men salder dobbelen en supen, en ooc in't velt tuysschen.
Ydel begeeren.
Gans darmen hoe sullen sy daer in dat gelt ruysschen,
Hoe sullen sy datgout comen in dat priceel weghen.
Vleesschelic willeken.
'tIs wel ingheleyt, hy heeft een goet deel creghen,
Mits dat hy soo fray de oude Mans carmen stilde.
Ydel begeeren.
Hy was altoos teghen zijn eyghen darmen milde:
VVant hy leefde hier tot elcker uren tay.
Vleesschelic willeken.
VVel hy namt alst hem mochte ghebeuren fray,
Alsmen van sterven sprack, hy was verwondert daer.
Ydel begeeren.
Hy meende niet te sterven binnen hondert jaer,
'tIs fray rijcke zijn, moestmen in gheen conroot gruwen.
Vleesschelic willeken.
Tjen Ydel begeeren sal altijts de doot schuwen:
VVant als die comt naer de behoorte saen.
Ydel begeeren.
Men sou wel eyers inde rijcke mans poorte braen,
't Leven is wel soet, alsmen sonder gheschille leeft.
Vleesschelic willeken.
'tIs hier ghelijck eenen hemel, alsmen al zijnen wille heeft,
Alsmen 'tzijne can houden, 'tgelt sal alomme breen.
Ydel begeeren.
Vleesschelijck willeken 'tis quaet van zijn somme scheen:
VVant alsmen niet en heeft, men staet als een bloote cladde.
Vleesschelic willeken,
Ick gave niet een spelle, of ick duyst pont groote hadde,
En al storve ick morghen, ick soude op den dust temen.
Ydel begeeren.
Men weet wel wat sy geven die in't vleesch haren lust nemen,
Het

Het schijnt dat ghy my sult met u comste plaghen.

Vleesschelijc willeken.

Ydel begeeren en sal naer geen jonste jaghen,
Ghy jont den Armen niet vele, neemt hier op bet acht.

Ydel begeeren.

Met uwen vleesschelijcken wille ghy eens in't net bracht
Nabugadonozor hooch in't vermeten,
Soo dat hy om zijn hoverdye heeft moeten eten
'tgras dat hem wel moeste inde wee smaken,

Vleesschelic willeken.

En Antiochius wilde van aerde zee maken,
Dan was hy deur ydelheyt in't beluyck gram,
Tot het nijpen in darm of buyck quam,
Dan hadde hy willen laten zijn ydel quale.

Ydel begeeren.

Ey vleesschelijck guytken sy zijn soo altemale,
Die an u vleesschelijcke borsten ghesoocht zijn.

Vleesschelijc willeken.

Als ick daerom dincke 'therte verdroocht mijn,
Datter wy noch soo weynich aen ons coorde snoeren.

Ydel begeeren.

Ba ghy sulter noch vele aen uwen boorde voeren,
uwen vleesschelijcken lust salder vele hinders doen.

Vleesschelic willeken.

Men siet hou de gierigaerts hare kinders voen,
'tIs al naer ydelheyt dat sy staen flus.

Ydel begeeren.

Daer isser al meer, salt wel vergaen dus.
Nochtans men moet haer eere in't ende bien.

Vleesschelic willeken.

Men macht ghevroen, men salt als de bekende sien,
Ick sou die wel willen met mijnen voet hurten.

Ydel begeeren.

Men sacht aen den Rijcken man, die hooch is die moet sturten,
Alsoudemen voor zijn ziele in't openbare lesen.

Vleesschelic willeken.

E Men

Men salt aen menighen gierigaert wel ghewaré wesen,
Al sout aent schip oft aen de meersse lieghen.

Ydel begeeren.

Binnen. De gierige guyts sullen noch al in de keersse vlieghen,
Moest ick niet scheen ghy sout bemercken meer.

Ghetroost van herten.

Och hoe weerdich zijn uwe wercken seer,
Doch ghy zijt onsen toevlucht, ick macht orconden,
Wy sien dat den hooveerdighen ligt hier ter gronden,
Die wy ten stonden saghen in desolacy wenden.

Ghetroost van ghemoet.

Maer den ootmoedighen sult ghy gracy senden,
Die op u steunt is lieffelijck versacht bly,
En op ons oude Arme hebt ghedacht ghy,
Dat wy niet en souden in torment daken,
Och hoe mach den Rijcken soo haest gheschent raken,
Die wy ghesien hebben seer corte daghen swellen

Ghetroost van herten.

Hy stont als een palays, hem en quamen gheen slagen quellen,
En ick mijn leden in pijne altijt vroech en late roere.

Gherust van ghemoet.

'tIs wel te verwonderen buyten mate broere,
'tHeeft my seer naer vanden wech doen strijcken.

Den ghelooviger mensche.

Alsoo was Davidt ontstelt, als hy sach den rijcken,
Dat hy stont vast als een pilaer ras,
Hy was ongequelt soomen seer claer las,
Als den Armen ghestadich altijt in pijne stont:
Maer hoort wat Davidt noch sprack met zijne mont,
Quelt u niet aen den spoet vanden Rijcken man ledich,
Hy sal haest vergaen, dus zijt altijt vredich,
En gheeft den Heere der Heeren triomphant lof,
Hy stont als eenen lauwerboom in een beplant hof,
En hy is haest vergaen deurt ondervinden.

'tWoort des Heeren.

Soo werden sy ghestraft die den Armen verslinden,

En

En trooſteloos laten in armoe ſmachten,
Sulck een felle ſtraffe moeten ſy vervvachten,
Die't een huys opt ander met ghemake bouvven,
Den eenen acker by den anderen haer ſal dees ſake rouvven,
De Sodomyten vvaren rijcke, meeſt tot zonde begeerlick:
Maer ſy zijn metten viere vergaen ſoo deerlick,
VVee ſegt Habekuc den vrecken gierighen bock fel,
Die zijn huys bout tot groot ongheluck ſnel,
Op dat zijnen neſt ſoude in't verhooghen ſtralen,
Zijn huys comt tot ſchande, hy ſal voor ooghen dalen:
VVant Godt in zijnen toorne ſal die ſeer ſvvaer ſlaen,
Ick ſach ſeyt Amos den Heere op den altaer aen,
En ſprack, ſlaet aen den knoop die in confuys leven,
Soo dat deur Gods gramſchap de poſten van 'thuys beven?
VVant haer ooghen ſegt Godt en herte menichfout,
Is gierich en ſtout.

Neerſtich in goede Wercken.

Dit vvoort vvel onthout
vanden VVijſe man, die ſegt die 'tgoet hier ſchrapt te hoope,
Die ſtelt zijn ziele en zijn lijf hier ſelve te coope,
Daeromme ſprack Paulus tot den Epheſien preſent,
Dat doch onder u niemant gierich is bekent,
Ghelijck dat excellent den heylighen betaemt.

Den gheloovighen menſche.

Die de giericheyt haet, en vvert niet beſchaemt,
Zijn leven onghebl aemt ſal Godt vveſen faveurich:
Maer die hier rijcke vvil zijn ghedeurich,
Sal vallen in Satans ſtricken vervvoedich,
En in ydel begeerten, daerom bidt oormoedich,
Dat Godt u bevvare voor 'ſvyants aenvecht quaet,
Op dat ghy als broeder in't gheloove recht ſtaet,
En metter liefde al uvve ſinnen groeyt,

Neerſtich in goede Wercken.

Deur 'tvverck des geeſts mijn herte binnen gloeyt:
VVant uyter deucht ſal ons den moet rijſen,
Maer die hier den Armen van haer onvroet vvijſen,

VVat straffe staet haer meer te gheschien?

'tWoort des Heeren.

De straffe hebt ghy ghenoech connen bespien
aen den Rijcke man, die daer in correr spatie,
In zijn bancketteren nam zijn recreatie,
Al die fondatie vvas ter dier uren svvack:
Maer in den selven nacht hy in ghetreuren track,
Dat vvas zijn felle straffe, de Schrift beduyt soo,
Sulck een straffe creech oock Iudas den gierigen guyt snoo,
Die om 'tgelt verdommelick hem toonde soo eereloos,
Dat hy als verradere 'tgelt voor zijnen Heere coos,
Sulck exempel mach aen groot en cleen vesten,
Hy ontfinck sulck een straffe, men sach hem in tvveen besten,
Als verderfvelijck kint vvel te beschreyen hier.

Den gheloovighen mensche.

'tIs recht dat sy sulck een straffe verbeyen schier,
Die den Armen troosteloos in dit pleyn laten.

'tWoort des Heeren.

Esaias vvoorden vvilt die certeyn vaten,
Die segt de Helle heeft haer kaken open ghedaen heet,
Voor die daer suypen en brassen, en den Armen belaen vveet,
En troosteloos laten sonder confoort soet,
Neemt noch een exempel uyt 'sHeeren vvoort goet,
Aen den Rijcken die sach dat Lasarus in smerten sat,
Die hem ootmoedich om broot van herten badt,
Maer den Rijcken liet Lazarus inden noot sincken,
Dan sach hy hem naer zijn doot in Abrahams schoot blincken.
Als hy met schricken moeste in't hels tempeest crijten,
Soo vverden sy ghestraft die haer niet meest quijten,
Om te helpen den Armen, en te troosten eenpaerlick,
Noch sal Christus spreken soo vervaerlijck
tot die Onbarmhertighe, tot haerlieder schanden al,
Gaet van my in't helsche vier, 'tvvelck eeuvvich branden sal,
Dat den vyandt bereyt is, en u seer gruvvelijck,
Dus zijt dit schuvvelijck.

Binnen.

Vleesschelic willeken.

Den

De uytvaert is ghesonghen.

Ydel begeeren.

Ist daer al ghepepen.

Vleeschelijck willeken.

Hy is in zijn glorie.

Ydel begeeren.

Is hy niet meer leckere.

Vleeschelijc willeken.

Nu is hy ghedwonghen.

Ydel begeeren.

Zijn poorte salmer schrepen.

Vleesschelijc willeken.

Den uytvaert is ghesonghen.

Ydel begeeren.

Ist daer al ghepepen.

Vleesschelijck willeken.

Hadde hy dat ontspronghen.

Ydel begeeren.

Hy hevet noyt begrepen.

Vleesschelijc willeken.

Te cort vvas zijn memorie.

Ydel begeeren.

Den gierighen beckere.

Vleesschelijc willeken.

De uytvaert is ghesonghen.

Ydel begeeren.

Ist daer al ghepepen?

Vleesschelic willeken.

Hy is in zijn glorie.

Ydel begeeren.

Is hy niet meer leckere?

Vleesschelick willeken.

Ydel begeeren hy sit nu by den neckere,
Daer mach noch gheraken soo menighen puyt tusschen.

Ydel begeeren.

tVVoort des Heeren sal uvven lust vvel uytblusschen,

Met neerstich in't goede, die soeckt in't vveste u ste.

Vleesschelijck Willeken.

Den gheloovighen mensche oock vvel zijn beste de,
Maer t'vvoort aldermeest brochte zijn tresoren buyten.

Ydel begeeren.

Vleesschelijck vvilleken alsdan mochten u ooren tuyten,
Als ick daer op dincke, mijn herte verheft machtich.

Vleesschelyc Willeken.

Ydel begeeren ghy vvaert daer ghetreft crachtich,
'tV Voort vvel soete op u boose dracht leeckt.

Ydel begeeren.

tV Voort is haest vergeten, al ist dat vvijs bedacht preeckt:
V Vant vleesch lust vervvinnet, 'tis vvel een vvonder dinck.

Vleesschelijc Willeken.

Het bleeck als de eerste vverelt onder ginck,
Het vvas al ydelheyt datter uyt den nest spranck.

Ydel begeeren.

Al vvast dat Loth den Sodemiten lest schanck
'tV Voort, om dat sy souden den vleesch lust achterhalen.

Vleesschelijc Willeken.

Sy en vraechden daer niet naer, sy lieten den Pachter praten:
Maer sy leefden als beesten deur 't vleesch coragie.

Ydel begeeren.

Vleesschelijck vvilleken sulck vverck sulcke gagie,
Dat sullen sy vervverven daer den lust niet en sterft.

Vleesschelijc Willeken.

Ey ydel guytken, u qua cruyt noode bederft,
Al u Ydel begeeren sou doen de clocke schrónden.

Ydel begeeren.

Men heeft oyt menighe vleesschelijcke brocke vonden:
V Vant die de bordeelen souden ghetrouvve vvijcken.

Vleesschelijc Willeken. (kijcken,

Men siet Vleesschelijck vvilleken vvel naer een ander Vrouvve
Al soude van corruptie het lichame verten.

Ydel begeeren.

Tjen dat en zijn immers gheen bequame perten,

Ghy

Ghy hebter in u leven vele ghekust quant.

Vleesschelijc Willeken.

Daermen Ydel begeerte met vleesschelijcken lust sant,
Daer en dinckt men op 'twvoort niet, hoort de secreten naest.

Ydel begeeren.

VVant Davidt selve hadde 'twvoort vergeten haest,
Als hy op Bersabe met zijn ooghen cloeck loech.

Vleesschelijck Willeken.

Hy heeft die gheereghen deur zijn versoeck vroech,
Al dijn ydel begeerte de vverelt verblent staet.

Ydel begeeren.

Maer Putifaers vvijf dat excellent zaet
hebt ghy ontsteken met lust aen elcken cant milt,
Soo dat sy Ioseph vvel vast by zijnen pant hilt,
Om te volbringhen den vleesschelijcken vville man.

Vleesschelijc Willeken.

Ydel begeeren hout u backhuys stille dan,
Hier isser vvel duysent, ick vvilt om 'tgherijf schrijven,
Sy gaven vvel ses mantels, mochten sy by 'tvvijf blijven,
Ende niet doen soo Ioseph eerbaer vvrochte.

Ydel begeeren.

Ghy zijt den man die haer meest allegaer brochte,
Daer ghy ghebrocht hebt den vveldighen moyen smul.

Vleesschelijc Willeken.

'tSerpentich ghebroet en heeft noch niet zijn coyen vul,
Daer salder noch vele aen zijnen dans singhen.

Ydel begeeren.

En ghy cont mans ende vvijfs nochtans dvvinghen,
En met uvven Vleesschelijcken vville vvel bot clappen.

Vleesschelic Willeken.

Mach ick naer mijnen vville niet in mijn cot snappen,
'tSchijnt dat ghy del zijt soo draeyt ghy den cloot.

Ydel begeeren.

Ick en ben niet, ick mach noch vvel broot,
Ick ben soo svvaer als loot, 'tis vvel te ghevroene.

Vleesschelick Willeken.

Ick

Blunn. Ick segghe adieu: vvant ick hebbe elders van doene,
Dus pijn ick my te spoene, om daer te vvesen.

Neerstich in goede vvercken.

Alle vleesschelijcken lust en ydelheyt verknesen
Moet verre van ons zijn ten eeuvvighen tijen,
Laet ons inde vvercken der liefden verblijen,
Soo sal ons ghelchien barmherticheyt op der eerden,
Al gaf yemant maer een dronck vvater van cleynder vveerden,
Aen den behoeftighen, soo de Schrift bethoont fijn,
Sulck een daet en sal hem niet ongheloont zijn,
VVant alst spruyt uyt der liefden met goet verdrach.

Den gheloovighen mensche.

Christus inden tempel sittende te Ierusalem sach
vvat sommighe offerden, verstaet den sin:
Maer een Vrouken brochte daer tvvee penninckxkens in,
't VVas van dat sy verspaert hadde soo delicaet,
Dan heeft Christus ghepresen 't Vroukens milde daet:
VVant sy sochte raet al vvast vvat vveynich,
Soo seyt Tobias oock tot zijnen sone reynich,
Gheeft naer dat ghy hebt, als den vvel ghefinden.

Neerstich in goede vvercken.

Als hadt ghy sulck een gheloof, segt Paulus den beminden,
Dat ghy berghen cost versetten, en u lichaem liet braen,
Hebt ghy de Liefde niet het sal u schaen
En uvve vvercken saen blijven al sondich.

Den gheloovighen mensche.

't Is vvaer broeder, Godt is de liefde selve soetmondich,
Laet ons in zijn barmherticheyt hier glorieren.

Neerstich in goede vvercken.

Maer die gierigaerts sal den Heere condemneren
In den vierighen poel met svvaer verstranghen,
Haer vvorm en sal niet stervē, sulck een straffe sullē sy ontfangē,
Dats de tvveede doot den gierigaerts loon.

Den gheloovighen mensche.

Broeders hoort naer Gods vvoort, dats om hooren schoon,
Op dat ghy de dvvase maechden niet en slacht:

VVant

VVant den Heere sal comen als een dief inder nacht,
Dus metten Euangelium u hier in't ront schoyt.

Neersiich in goede Wercken.

'tIs 'tvvoort des Heeren, dat uyt Godt terstont vloyt,
Laet u daer mede in alle manieren leeren.

Den gheloovighen mensche.

Alle heynssche sinnen inden gront royt,
En nemet al danckelijck vande VVitte Angieren Heeren.

Altijt Heyns.

In liefde ghetrouwe.

REFEREYN.

1.Cor.12.12 *GHelijck een lichaem wel veel leden heeft, die 'tsamen*
een lichaem maer en zijn, alsoo de Christenen 'set
Rom.12.5 *zijn ooc veel leden, doch een lichaem maer met namen*
daer Christus 'thooft af is: end' 'teen lidt can niet blamen
1.Cor.12.21 *het ander als onnut. Want dat oneerlycst yet,*
men hout, 'twort meest verciert: want d'ander hoevent niet,
Het cranckst' is noodichst dick, dus sy eendrachtich leven,
Als 'teene lidt lijdt pijn, sy zijn al in't verdriet,
Oock zijn sy al verblijt, als een maer wort verheven.
Spr.14.21. *Dus Christen leden ghy, laet dit een leer' u gheven,*
Tot mede-leden troost naer u vermoghen claer:
Maer woorden-troost gheveynst en laet u niet aencleven,
Jaco.2.15. *Te segghen eet end' drinckt, end' cleedt u warm eenpaer,*
Als nootdrufts gift afblijft, 'ten helpt haer niet voorwaer.
Deut.15.8. *Doet open dan u handt, end' gheeft tot haerder vreden,*
Na datter is ghebreck, en laets' in noot niet swaer,
Spr.4.4. Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden.

Tob.4.7. *Ontsegt de Bede niet van d' Arm' in noot ellendich,*
Luc.11.4. *Maer uyt Aelmis gheeft van 'tgheen voorhanden staet:*
Act.10.4. *Want Aelmis end' 'tGhebedt comt 'tsaem voor Godt behendich,*
Tob.12.11. *End' beter is dan Goet tot Schat vergad'ren schendich,*
Luc.12.33. *Daer dieven graven naer, end' motten eten quaet,*
Spr.41.7. *Als een ghesegent Hof is wel-doen tot elcs baet:*
Spr.4.6. *Want als het water 'tvyer, soo blusschet uyt de zonden,*
Tob.4.8. *'tVerlost ooc vander doot, 'tis troost die voor Godt gaet,*
Gal.6.10. *Dus keert u aensicht niet van d' Armen t'geenen stonden,*
Spr.4.7. *Maer nu ghy hebt den tijt, doet goet uyt 'shertsen gronde,*
Tob.14.11. *End leert u kinders ooc dats' Aelmis gheven bly,*
Eccl.35.17. *Doet geern' al wat ghy doet: want ghy zijt in verbonde*
Met haer als mede-lidt: want dien die maeckte dy,
Job.31.15. *Die heeft haer ooc ghemaeckt, sy zijn soo lief als ghy,*
Hy is haer hooft als 'tuw', end' hoort ooc haer ghebeden,
Tob.4.7. *Ghelijck hy d'uwe doet, dus dan uyt liefden vry,*
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden.

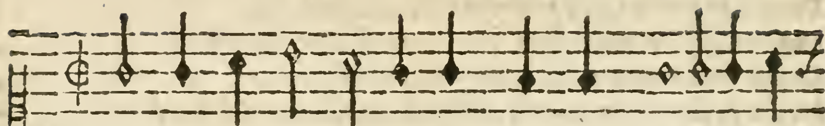
Weldaet

Weldaet aen d'Armen vroom, wilt nimmermeer vergheten: Spr. 12.8
Want 't sal vergolden zijn gheuisselick van Godt, Pr. 10. 19. 17.
Dus als ghy in u Staet in vreucht den zijt ghesetten, Spr. 14. 2.
Houdt long end' Oudt by u, end' voedtse van u beten, 4. Esd. 2. 28
Gheeft doch eenvuldelic uyt liefde, die ghy tot Rom. 12. 8
het Hooft der leden draecht, helpt d'Armen om 't Ghebodt, Spr. 29. 13.
Besorgt den Ouderdom, en laet hem niet verleghen:
Want ist dat ghy dat doet, al waert dat sondich sot, Spr. 3. 13.
Ghy anders leefdet noch, soo crijcht ghy doch Gods seghen:
Want sulcken Offer soet behaecht hem t'allen weghen, Ebr. 13. 6
Veel meer dan Oly, Meel, of Calver bloedt ghestort, Mich. 6. 8
End' oft ghy weynich hebt, strijdt daerom niet hier teghen, Tob 4. 6.
Een beker waters self van Godt beloont oock werdt, Marc. 9. 40
Al is de gifte cleen, soo 't niet aen Liefd' en schort, 2. Cor. 8 12.
(Als 't aen twee mijten bleeckt) 't behaeght Godt hier beneden, Luc. 21. 3.
Maer hebt ghy veel te meer, tot liefden troost u port, Tob. 4. 8.
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden.

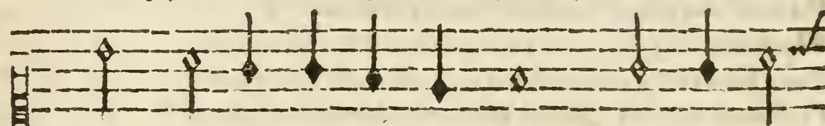
PRINCE.

Die honghert ofte dorst, wilt spijsen ende laven, Mat 25. 35
Den Naeckten gheeft een cleedt, die siecken zijn of ghevaen, Esa. 58. 5.
Wilt troostelick bystant doen, u tydelicke haven Mat. 25. 35
gheeft voor die sonder huys als onghehesbergt draven, Heb. 13. 2.
Soo ghy in sulcken staet sout geern' ontfanghen saen, Math. 7. 12
Te wercke legt u Pondt, doet winningh' onbelaen, Luc. 19. 16
Laet Liefd' en Oly claer in uwe lampen branden, Mat 25. 7.
De Stadt staend' op den bergh schijn onverborghen aen, Mat. 5. 14.
En deckt 't ontsteken ligt niet met een maet ter schanden, Mar. 4. 20.
Recht op de losse knien, end' sterckt de slappe handen, Heb. 12. 13.
En stellet doch niet uyt, hebt ghy goet inden sin, Spr. 3. 8. 25.
Toont dat ghy vierich zijt, omgordt met liefden banden, 2. Pet 1. 13
Om Christi leden teer te troosten tot ghewin,
Soo sal hy sulcke daet aennemen meer noch min, Mat. 25. 41
Dan of ghy 't selv' hem deedt, daeromme wilt voort treden,
Altijt in aenchden troost, en rust niet met 't begin,
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden.

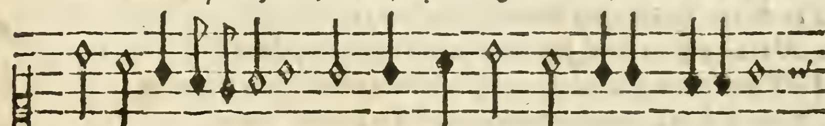
Liedeken: *Op de wijse* Al die belast zijt end' beladen svvaer.

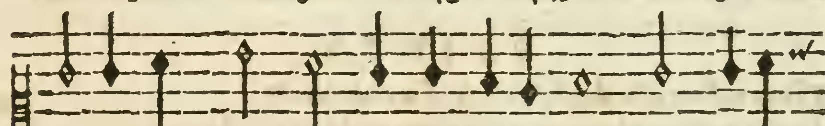
1.Joh.4.20 ROem sonder daet is by den menschen seer/ Veel roemen

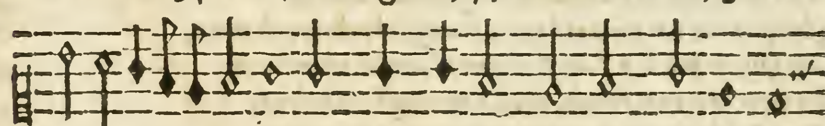
veel Christum als hooft end' Heer / Recht te be-

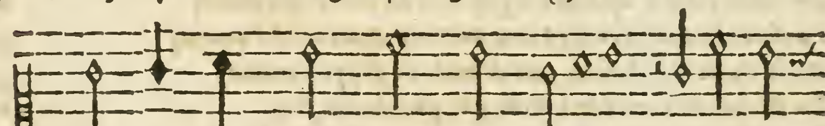
minnen crachtich/ Hoe veel sy doch sijn arme leden leer:

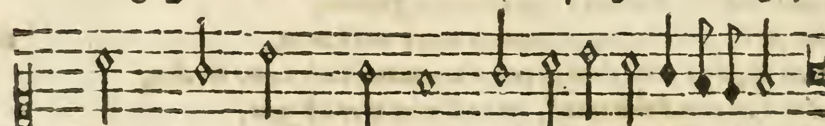
Verachten stout/ recht teghens sijne leer/ Dits ydel

1.Joh.3.17 roem onsachtich/ Geen liefd' aen Godt is daer vvoonachtich

Dus ghy die roemt/ toont daet met seden/ Bemint ghy

Vvaert// Christum 'thooft svet, Soo troost sijn leden.

Merckt

Merckt Joseph/ die in dieren tijdt bedwanck/
Zijn Vader voedd'/ end' in vervolginghs stranck Gen.47.12
Besorchde David cierick/ 1.Sam 22.3
Zijn Ouders met een wooninghe te danck/
End' Tobias zijn Ouders oudt end' cranck/
Een trooste was manierick/ Tob 5.22
Oock zijn wijfs Ouders sorghe vierick/ Tob.14.5
Neemt hier een voorbeeldt aen met reden/
Bemint ghy vroet/ Christum 'thooft soet/
Soo troost zijn Leden
Van d'laetste broodt een Vrouwe in Sarepta
Spijsd' Elias, den hooftman Abdia 1.Reg.17.9
In dieren tijdt wel trouwe 1.Reg.18.13
End' swaer vervolgt heeft Godts Propheten dra
Ghespijst/ bewaert/ end' oock weert Elisa
Van een Sunamitische vrouwe 2.Reg.4.10
Ghemaeckt een wooninghe ghetrouwe/
Dit aenghemerckt met neersticheden/
Bemint ghy vroet// Christum 'thooft soet/
Soo troost zijn Leden.
De Corinthiers end' Macedoniers snel/ 1 Cor.16.1
End' oock die van Achayen hebben veel Rom.15.26
De Leden Christi goedich
In't Joodtsche landt (benaut door dierte fel/ Acto 11.28
End' swaer vervolgt) ghetroost in haer ghequel 2.Cor.9.2
Met handtreyckinghe spoedich/ Rom.15.26
Door liefd' aent hooft dien overvloedich
Hier toonden sy/ dus soo sy deden/
Bemint ghy vroet// Christum 'tHooft soet/
Soo troost zijn Leden.

PRINCE.

Job was een licht in troost end' deucht doen groot/ Job 31.16
Cornelius end' Tabitha oock bloot/ Act 10.2
Zacheus veel prijswerdich/ 9.36.
Die Christum liefd' oock openhertich boot/ Luc. 19.8

Zijn halte goet en troosten d'Armen in noot/
Weest soo in deucht volheerdich/
Ende zijt hier deur vermaent en heerdich/
Te volghen sulcks tot alder steden/
Bemint ghy vroet// Christum 'tHooft soet/
Soo troost zijn Leden.

In liefde ghetrouwe.

Tot

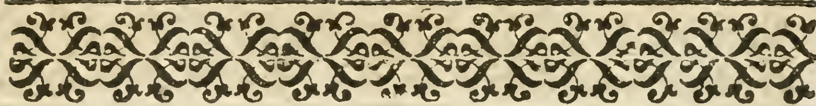
Cort verclaren over 't Opceren Vand' Haerlemische witt' Angieren.

HEt onderste ofte pedestal eenen viercanten papieren Lanteerne/ daer in met eenen raep ommedraeyende inden bovensten ommeganck/ de vijf wijse Maechden volghende den Bruydegom ende Bruydt: beteeckenende de goede belooninge/ die dien altijt in deucht wakende toegeseyt is. Ende inden ondersten ommeganck de vijf dwase Maechden/ de welcke cloppende/ onverhoort blijven: 'twelck bedunt de straffe der ghener/ die altijt traech ende slaperich in deucht zijn.

Op dit pedestael staende een viercant Toorntgen hoeckwijs opghestelt: te weten/ met eenen hoeck recht na voren gekeert (oock van papier) met daer op gheschildert de Historie van Nabal ende Abigail: te weten/ dat Nabal Davidts boden de behoeft-bede ontseggende/ binnen thien dagen metter doodt van Gode ghestraft is gheweest: ende Abigail (David ende zijn volck uyt medooghende liefde de voedende handt toereyckende) corts daer naer tot een Coninginne ghecroont wert: aenwijsende het werck ende belooninghe der gierighe onbarmhertighe/ ende liefdigh' barmhertige Menschen.

Hier boven staende noch een cleen viercantgen met het Hollants/ Haerlems/ ende Vlaemsch wapen beschildert/ ende boven al een Appel van cleene hoepkens ende wisyout gemaect/ met een spitsken vanden selven/ al behanghen met gelasen lamkens met olie daer in/ ende brandende lementgens/ 'twelck al meer tot schoone vercieringhe dan tot sonderlinghe sin-rijckheyt diende.

Alhoewel

Alhoewel de Pellicanisten **in hunne Caert gheen prose noch rijm-verclaringe op't Oper-werck en eyschen/ soo is nochtans by ons goet gevonden (tot meer dan ghenoechsame voldoeninghe) by dit noch te voeghen dit Liedeken/ dat by 't Operwerck ghesonghen is ghewee st.**

Op de vvijse: *Ick prÿse u salich leven.*

Om in sin-rijck verclaren
Een Opervverc te vergaren
End' na den eysch der Caert/
Als ander te vertooghen/
Soo brengen vvy voor oogen
't Ghen' hem hier openbaert.
Siet hier in't innegaende
Vijf vvijse Maechden staende/
De vvelcke volghen naer
Den Bruydegom verheven/
End' zijn Bruyt daer beneven/
Tot d'eeuvvig' vreucht eenpaer.
Vijf dvvase Maechden mede/
Die blijven vol onvrede:
Maer cloppen onverhoort/
Vvaer mede dat vvy meenen
Der goeder loon met scenen/
Der quader straffe vvort.

Daer boven siet d'historij
Van Nabal tot memorij/
Die Davids volc afvvijst/
End' Abigail ootmoedick/
Die David end' 't volc goedick/
Vvt mede-lyden spijst. (lic/
Siet Nabals straffe vvaer.
Die in thien daghen svvaerlic
Ghestraft vviert metter doot/
End' Abigails beloonen/
Die korts daer naer men croonen
Sach Coninginne bloot.
Hier med' voor algelijcken/
Men leert hoe Trou moet blijc-
Aen alle menschen hier/ (ken
Soo In liefde ghetrouvve,
Men vvil (bevrijt van rouvve)
Beloont zijn goedertier.

In liefde ghetrouwe.

FINIS.